Oppussing kan føre til opphisselse

- Når vi vet at våre byer er i ferd med å bli grå, heier jeg på slike artistiske initiativ, sier Mette L'orange om fargesterke hus - to knall rosa i Bergen og et gult i Syd Sverige, i en kommentar i siste utgave av Fargemagasinet. Selv om hun heier på det artistiske, har hun også gode råd til dem som vil gå litt mindre drastisk til verks ved skifte av husfarge.

Av ifi.no

Det kan ikke utsettes lenger, den store fasadeoppussingen! Mange utsetter nok planleggingen helt til de første vårtegn kommer. Da blir det plutselig mye å tenke på: Materialer, farger, reparasjoner, håndverkere, naboer og ikke minst kostnader. Kanskje byggemelding også hvis det blir fargeendring.

I noen kommuner er husfarge inntatt i reguleringsplanene, det vil si at det er laget bestemmelser og føringer for hvilke farger eller fargeområder som kan tillates. Dersom din nye farge skiller seg ut fra omgivelsene, kan kommunen ta denne problematikken inn i planverket. Dette gjøres for eksempel i verneområder i våre større byer, eller den helt spesielle trehusbebyggelsen i Verdenskulturminnet Røros.

Rosa vegger kom om natten

Har du planer om et virkelig radikalt konsept er det kanskje like greit å male i løpet av natten og ta problemene etterpå, som Henny Arling gjorde, eieren av de nå så berømte rosa husene i Steinkjellerkroken i Bergen. Her ble naboene tatt på sengen, bokstavelig talt. De våknet om morgenen til

et kraftig rosa gjenskinn på sine egne hvite vegger og ble sjokkerte og sinte.

Smuget er smalt og husene omkring blir i høyeste grad berørt av refleksjonen ”Jeg gjorde det ikke for å provosere. Jeg synes fargen er pen. Rosa vegger med svarte karmer blir veldig fint. Det hadde vært hyggelig hvis alle syntes det samme som meg, men det kan jeg ikke kreve”, sier Arling.

Representanter for kommunen har uttalt seg om saken, der de henviser til strøkets historie og verneverdier, med den sammenholdte hvite karakteren. Skal dette brytes bør det males i naturlige fargepigmenter som har vært brukt gjennom tidene, mener byantikvar Johanne Gillow. Sannsynligvis blir Arling tvunget til å male om. Debatten i media har vært interessant, med delte meninger om retten til akkurat den husfargen man vil. De fleste mener ja, det er som om man ikke helt forstår at ens egen fasade er like mye naboens visuelle hverdag.

Henny Arling kjemper mot naboer og kommune for å beholde den rosa fargen.

Fasade som en soloppgang

De to rosa husene lå i et tett urbant område. I åpne landskap eller i semi-urbane strøk her i Norge kan det absolutt finnes en større toleranse I nabolandet Sverige har man derimot en historisk tradisjon for å være mye strengere. Å male huset blått i Stockholm sentrum kan man bare glemme, der er det den gylne tonen, ”Tessingult” som ble innført på 1600- tallet som fortsatt gjelder.

Jeg mener at de nå i disse dager er unødvendig strenge mot billedkunstneren Bernth Uhno i Skänninge i Syd Sverige, som har gitt sine husfasader et svært originalt og personlig uttrykk. Mange har kanskje sett huset i media. Det er malt gult med en rødlig nyanse øverst og gradert nedover mot hvitt ved sokkel. Han har fått massiv oppmerksomhet og en stor skare på Facebook støtter ham i kampen mot stedets ordfører og byråkrati som vil ha ommaling. ”Vakkert som en soloppgang ” er en beskrivende karakteristikk fra en nabo. Anders Steen, daglig leder av ”byggnads- och räddningsnämnden” sier: ”Dette er på grensen til å stikke seg ut for mye. Denne fargesettingen er ikke svensk.”

I Sverige er de strenge. Bernth Uhno må male om fordi fargesettingen ikke er "svensk".

Fargene er slett ikke støtende

Vel, når vi vet at våre byer her i landet er i ferd med å bli grå, vil jeg dog heie på dette artistiske initiativet. Mye arbeid og kunstnerisk håndverk er lagt i utførelsen og fargene er slett ikke gilde og støtende. Ikke er huset verneverdig eller regulert inn i en spesiell fargeplan heller. Forfriskende er min mening.

Vil du imidlertid unngå en slik konflikt ved ditt fargevalg, bør du sjekke reguleringsplaner og enkeltvedtak i kommunen samt vedtekter i huseierlag, velforeninger og boligsameier. Det er veldig sjelden regler for hvilken farge du kan male her i Norge, men bevisstheten er økende vedrørende fargens betydning etter mediadebatten om grått sist sommer. Flere byer og tettsteder går inn for en strengere fargeregulering slik praksis er ute i Europa. Kanskje er friheten og fargeanarkiets tid over her i landet?

Mange fristes av friske farger, her i Stavanger

Hvorfor så opphisset?

Gjeldende praksis er i alle fall at Plan- og bygningslovens paragraf 29-2,«Visuelle kvaliteter», berører søknadspliktige tiltak for nye boliger. Fargen vil være en del av det visuelle inntrykket. Dette er ett av de få verktøy man har for å styre fargeutviklingen.

Noen mener husfargen kan påvirke hvor raskt en bolig blir solgt. Jo mer original eller sær fargen er, jo vanskeligere kan det være å få solgt den. Er det derfor alt blir grått og hvitt?

Man kan med dette også spørre seg hvorfor folk hisser seg opp over farger som skiller seg ut, eller som stikker seg ut, men aksepter de depressive gråfargene uten protest. Er det sosialdemokratiet på sitt verste?

5 råd til fargesetting ute:

1. Ta hensyn til omgivelser, stedsidentitet og ikke minst naboer. Snakk med dem.

2. Tenk på beliggenheten. Ligger huset ved trafikkert vei, tettbygd strøk, i åpent landskap? Er det eksponert for mye sollys? Disse faktorene kan vurderes i forhold til lys eller mørk farge, valg av kulør etc.

3. Tenk på lys og klima og variasjon gjennom årstidene. En farge kan se helt annerledes ut i sommerens lyse måneder enn i det blå, kalde vinterlyset.

4. Tenk riktig materialitet. Kontakt en maler/murmester som har førsthåndskunnskap.

5. Kontakt gjerne en farge-ekspert (ikke en trendnisse) dersom du føler deg usikker på fargevalg og fargekombinasjoner. Dette er en profesjon. Du kan få hjelp til å analysere ditt hus med tanke på stilart og eventuelt avkode originalfarger. Mal uansett opp store prøver på alle nyanser før du kjøper malingen til hele huset.

Mette L'orange

Hun er Billedkunstner og sivilarkitekt ansatt ved Kunsthøgskolen i Bergen. Arbeider også med maleri, utsmykking og romlige installasjoner, fokus på farger i to og tre dimensjoner. Hun er også fast spaltist i Fargemagasinet, ifi.no sitt egne fagblad.

Visste du...?

Billedkunstneren Bernth Uhno får støtte via Facebook, mail og brev. Flere Facebook-grupper har engasjert seg i det fargevalget. Gruppen «Låt huset i skänninge få behålla sin färg» er per dags dato likt av over 11.000 personer.